

LUUNJA LASTEAED MIDRIMAA KESKKONNA ANALÜÜS - ÜLEVAATUS, SELETUSED JA SOOVITUSED PLANEERIMISEKS

nr	lapsed; töötajad; majandusjuht; rohetiim, tiim koos (kollane), riskianalüüsis (oranž)	2023/2024	2024/2025	2025/2026
	TEAVITAMINE JA KAASAMINE			
1.	Kas kogu lasteiaiapere teab, et osaleme Rohelise kooli programmis?	JAH (Ped koosoleku protokoll nr 2/10.10.23); stendid)	JAH	JAH (Ped koosoleku protokoll nr 1/04.09.25)
2.	Kas lasteaia hoovi ja majja sisenev külaline (lapsevanem) saab infot, et oleme keskkonnasõbralik lasteaed?	JAH. Majas on vastav stand, RK logo, rühmades matkaradade skeemid, fotod loodusvaatlustest ja erinevatest tegevustest ümbritsevas keskkonnas, vahendid ja meisterdused taaskasutusmaterjalidest. Pärast sissekolimist tegeleme õuealaga kevadel (roheaed), aga katusel on päikesepaneelid, välisustel info rohekampaania kohta jm rohelised tegevused, kus osaleme.	JAH	JAH Majas stand, RK logo, tunnustused, hoovil tegevuskeskkond - roheaed, kolahoov, lipp
3.	Kas lapsevanemad teavad, et meie üheks prioriteediks on keskkonnaharidus ja keskkonnasõbralik käitumine?	JAH Järjepidevalt jagame infot oma tegemistest sõnas ja pildis Eliisis (üleskutsed, infomaterjal jmt), kodulehel, FB lehel ja arutame teemasid hoolekogus.	JAH	JAH Järjepidevalt jagame infot oma tegemistest sõnas ja pildis Eliisis (üleskutsed, infomaterjal jmt), kodulehel, FB lehel ja arutame teemasid hoolekogus.
4.	Kas lapsevanematel võimalik panustada keskkonnahariduslikesse tegevustesse?	JAH Hoolekogu kaudu; rühmade projektide kaudu; kaasamine ürituste korraldamisse, jagame kampaaniatest ja meie põhimõtetst infot, kus saaks osaleda.	JAH	JAH Hoolekogu kaudu; rühmade projektide kaudu; kaasamine ürituste korraldamisse, jagame kampaaniatest ja meie põhimõtetst infot
5.	Kas lapsed on mõistnud, et väärtustame keskkonnahoidu?	JAH laste küsitlus: 90% vastanutest teavad	JAH	Lapsed -100%vastanutest JAH (prügi, looduses olemine) Õpetajad-teavad vägagi, lõimime projektõppe teemadesse
6.	Kas lasteaia kodulehel on info, et osaleme Rohelise kooli programmis?	JAH https://midrimaa.luunja.ee/roheline-kool/	JAH	JAH https://midrimaa.luunja.ee/roheline-kool/
7.	Kas meie allhankijad, sh toitlustaja, ja tarnijad teavad, et vajame keskkonnasõbralikult toodetud materjale ja vahendeid?	Ei usu	MÕNED	MÕNED

8.	Kas meedias ja sotsiaalmeedias on ilmunud infot meie keskkonnasõbralikkuse kohta?	JAH Luunja valla ajaleht Kodu Uudised, valla FB grupid Luunja valla kogukonna teated, Luunja uudised. Lasteaia FB leht	JAH	JAH Luunja valla ajaleht Kodu Uudised, valla FB grupid Luunja valla kogukonna teated, Luunja uudised. Lasteaia FB leht, RK FB grupp
9.	Kas lasteaia ürituste (nt ekskursioonid, spordipäevad, aktused jm tähtpäevad) korraldamisel arvestatakse keskkonnahoiu põhimõtetega?	JAH Räägime oma põhimõtted ja võimalused läbi.	JAH	JAH

ELURIKKUS JA LOODUS

1.	Kas lasteaia õues on puid ja/või põõsaid?	JAH 2024 kevadel on plaan roheaeda põõsaid juurde istutada	JAH	JAH
2.	Kas lasteaia puud ja põõsad on kaardistatud: nimekiri ja skeem?	JAH/EI 2023 sügisel toimus keskkonna maskott Kastikati tegevus (ja algatus rühmade edasisteks tegevusteks) kõikide rühmade lastega, et tundma õppida õueala puid. Nimekiri ja skeem puudub - põhjus - sügisel 2023 alles kolisime. Plaan seondult roheaia rajamisega leida digitaalne koht, kuhu vastavat materjali koguma asuda.	TEGEMISEL	Õ: Vajadus on, võtame plaani.
3.	Kas uute puittaimede istutamisel eelistatakse omamaiseid liike?	JAH	JAH	JAH
4.	Kas lasteaia õuel on hekke?	EI	EI	EI
5.	Kas lasteaial on tiik, veesilm, oja?	EI Lastega tegevusteks minnakse läheduses asuva Emajõe äärde	EI	EI Lastega tegevusteks minnakse läheduses asuva Emajõe äärde
6.	Kas teie lasteaial on niit (ala, kus ei niideta/ niidetakse harva) ja kus lapsed saavad taimi ja putukaid uurida?	EI Lastega tegevusteks minnakse õuealalt välja, luunja alevis on taolised kohad. Pärast kolimist on õueala alles kujundamisel.	EI, asume pargi, Emajõe kalda lähedal, kus lapsed käivad uurimas	EI, polegi vajadust, sest asume pargi, Emajõe kalda lähedal, kus lapsed käivad uurimas
7.	Kas olete uurinud niidul kasvavaid rohttaimeliike?	JAH Sügisel toimusid ja kevadel jätkuvad rühmade õppekavapõhised tegevused ja matkarajal eluslooduse uurimine. Samas: laste küsitlus näitas, et tuntakse ainult võilille.	JAH	JAH, vastavalt õppekavale

8.	Kas olete teinud midagi, et suurendada lasteaia õue elurikkust (nt kompostimine, elupaikade loomine: oksahunnik, kivihunnik, lamapuit, lõhnavate õitega taimed, niitmata alad, putukahotellid ja -restoranid)	Ei. Põhjus. Sügisene kolimine. Plaan tegeleda kevadel ja järgmisel õppeaastal.	JAH	JAH Kompostimine, putukahotell, palgid aias, õitsvad taimed peenrakastides jm
9.	Kas lasteaia õu pakub lindudele elupaiku (lindude pesakastid, toidumajad, jooginõud, marju või pähkleid kandvaid puid/põõsaid)	JAH/Ei. Tegevus on veel vähene. Talvel riputati puude külge taaskasutusmaterjalidest isetehtud toidumaju. Pesakast on lliivamaja seinal, puudele paigaldame kevadel. Roheiaia rajamisel plaan marjapõõsaid istutada.	JAH	JAH pesakastid, söögimajad, marju kandvad põõsad
10.	Kas olete uurinud ja teate, millised putukad, linnud jt loomad elavad teie õuealal või külastavad seda?	JAH/Ei laste küsitlus näitas, et linde teatakse hästi (ligi 10 linnuliiki nimetati). Kolimise tõttu pole täpsemat kaardistust teinud. Tegeleme kevadel, suvel ja sügisel 2024.	JAH	JAH
11.	Ka lasteaia õuel kasutatakse herbitsiide ja/või pestitsiide?	Ei	Ei	Ei
12.	Kui tihti õpivad lapsed erinevaid taime-, seene- ja loomaliike tundma?	91% lastest mäletas, et on elusloodust tundma õppinud. Valdakond Mina ja keskkond on lõimitud rühmade kõikidesse projektidesse ja vastavalt valitud teemadele toimuvad tegevused aasta vältel.	Järjepidevalt vastavalt õppekavale ja rühma projektidele.	Lapsed - 80% vastanutest mäletavad, kirjeldavad õppimist. Õpetajad lõimivad projektide teemadesse.
13.	Kas rühmades on toataimi ja olete need	Ei Pole peale kolimist veel tegelenud. Laste küsitlusest selgus, et 79% lastest sooviks rühma toataimi. Tulevikuplaanid (allergia, mürgised taimed, kokkulepped, kes on taimede hooldaja koos lastega jmt)	Vähesel määral kabinettides, silte pole.	Rühmades pole
14.	Kas lasteaiaipere oskab nimetada 5 puittaime liiki õuealal?	JAH täiskasvanud oskavad, lapsed teadsid küsitluses hästi: vaher, kask, kuusk, (hobu)kastan, mõned ka iluõunapuu. Pärna ei teata. Aiatagune tamm nimetatakse õueala puuks. Leinajalakat 'Camperdownii' ja ebatsuugasid ei teata.	JAH	Eakohaselt oskavad, käsitletakse rühmade projektide ja loodusnädalatega seenduvalt.
15.	Kas lasteaiaipere oskab nimetada 5 rohttaime liiki õuealal?	Ei. Pole teadlikult tegelenud, peale renoveerimist toimus õueala muru taastamine. Lapsed oskavad nimetada võilille.	Oleneb vanusest ja aastaajast, millal küsida, pigem nimetavad 2-3 liiki, võilille teavad ka nooremad.	Eakohaselt, käsitletakse sügisel ja kevadel.

16.	Kas lasteaiapere oskab nimetada 5 linnuliiki, keda võib kohata õuealal või ülelennul?	JAH. Laste küsitluses nimetati vares, harakas, rasvatihane, leevike, rähn, toonekurg, kuldnokk, tuvi, aga ka suitsupääsuke, sinitihane	JAH, eakohaselt	eakohaselt oskavad, käsitletakse rühmade projektide ja loodusnädalatega seenduvalt.
17.	Kas lasteaias kasvatatakse (õppe-eesmärgil) erinevaid aed- ja köögivilju?	Ei peale kolimist rajame roheiaa kevadel 2024 (varasemalt on olemas olnud aastaid peenrakastid ja taimekasvatus)	JAH	JAH rühmade peenrakastides ja kasvuhoones
18.	Kas lasteaial on kasvuhoone?	Ei. Pria projektiga taotleme raha ja plaan on osta kevadeks 2024	JAH	JAH
19.	Kas lasteaias elab loomariigi esindajaid?	JAH (raagritsikad Mli, teod MM ja liivahiired Mhi rühmades, lisaks kalad koridoris)	JAH (raagritsikad, kalad ja teod)	JAH (raagritsikad Mli, teod MM ja lisaks kalad üldkoridoris)

ÕUEALA

1.	Kas õuealale on loodud erinevaid kohti, kus lapsed saavad iseseisvalt mängida, puhata, erinevate meeltega tunnetada, mõtiskleda?	Ei (JAH) Üksi olemiskohaks nimetasid lapsed küsitluses mäe sisse rajatud tunnelit, kivi tagust või puude alust, mängumaju. Meelterada oli vanal õuealal, hetkel tulevikuplaanides.	JAH	jah - lisaks eelnevale uus võimalus pajuonnid
2.	Kas õuealal on ronimisvahendeid, kus saab tasakaalu harjutada, turnida, ronida ja kiikuda?	JAH Ronimiskeskus Laev, piraaditorn, ronila Ämblikuvõrk, erinevad kiigud.	JAH	JAH
3.	Kas lasteaial on õppeaed (maitsetaimed, peenrad, viljapuud, marjapõõsad), kus lapsed näevad ja osalevad toidutaimede kasvatamisel?	Ei Põhjus. Kolimine. Plaan aia rajamiseks 2024 kevad	JAH	JAH
4.	Kas õuealal kasvavad taimed (osa neist) on tähistatud liiginimega?	Ei Planeerime.	Plaanis	Planeeritud kevadel 2026
5.	Kas teil on õuesõppe klass/ala?	JAH olemas lahtine katusealune, aga vajab uuesti sisustamist.	JAH	JAH, plaanis tegevusvõimaluste arendamine
6.	Kas teil toimuvad regulaarselt õuesõppetunnid?	JAH Planeeritakse rühmade projektides ja viiakse läbi õuealal, Luunja alevi roosiaias, pargis, Emajõe kaldaalal. Laste küsitlusest selgus, et 52% mäletas, et rühmal on õuesõppetunnid. Õpetajate arvates on % nõnda madal, sest tegevus on nõnda mänguline ja lõimitud, et lapsed ei tajugi, et õpivad.	JAH	jah, pr plaanides

7.	Kas lastel on võimalus teha ettepanekuid, mida õuealal võiks muuta või sinna hankida/ehitada?	JAH Selle aasta laste küsitluses oli küsimus ning saime JAH lastelt ettepanekuid (Bassein, toruga liumägi, onn puu otsas, karussell, koht, kus saaks joonistada, arvutamistahvel, mängukasvuhoone, aednikuriided, mänguköögiljad (krõpsuga) kööki, roosasid autosid, üksi olemiseks soe koht, tross, Pood, takistusrada, jõusaal, kokamäng, arstimäng, karussell, tross, seiklusrada, võrk, kõrgemaid ronimisasju, korvpall, 2 jalkavärvat, täispuhutav batuut)	JAH Laste soovid: batuut, piraadilaev, suur kiik, kõrge liumägi, l/a kelgud, jäähoki väljak ja uisud, bassein, küülikud.

MERI JA RANNIK

1.	Kas õppetöös on mere ja rannikuga seotud teemasid ja aktiivtegevusi?	VÄHE. Minimaalselt õppekava piires - pigem vee puhtuse ja meres elavate loomade teemal - põhjus: meri on meist kaugel.	JAH, vähesel määral, kui rühma projekt ühtib teemaga	JAH vähesel määral vastavalt õppekavale ja rühma projektide teemadega haakuvalt
2.	Kas lapsed ja õpetajad söövad tihti kala?	JAH kala on menüüs iganädalaselt. Laste küsitluses 79% lasetst väitis, et söövad kala.	JAH	JAH kala on menüüs iganädalaselt, lapsed nimetasid, et kala maitseb.
3.	Kas lasteaias kasutatakse koristamisel ja nõude pesemisel loodussäästlikke puhastusvahendeid?	koristamisel 50%, nõude pesul 90%	JAH	JAH
4.	Kas õpetajad ja teised töötajad tunnevad toodete ökomärgiseid* (EL lilleke, Põhjamaade luigemärgis jm)?	Pole küsitlenud.	Pole küsitlenud	Projektipõhiselt uurime (õpetajad)
5.	Kas lasteaiapere väldib meisterdamisel jm tehissädeluste kasutamist (nn glitterid)?	Ei Meie jaoks uus teadmine, arutame. Hetkel on glitterid valikus.	Vähesel määral	Aasta-aastalt teadlikult vähendame, harva (mõni tähtpäev)
6.	Kas lasteaias räägitakse veelindude toitmise kahjulikkusest (lastele ja lapsevanematele)?	JAH oleme lastele rääkinud, aga mitte süsteemselt. Lapsevanemaele vastavat infokirja pole saatnud.	Vähesel määral, rühmiti erinev	Käsitleme

PRÜGI ja JÄÄTMETEKKE VÄHENDAMINE

Siseruumides

1.	Kas maja on prügist puhas?	Töötajate arvates on puhas. Laste küsitlusest selgus, et 79% lastest pidas maja puhtaks, aga vestlusel selgus, et lapsed on ülikriitise meelega ja vägagi tähelepanelikud. Lisa. 1p/a tõpetaja abide küsitlusest selgus, et aega koristamiseks peab lastega tegutsemise kõrvalt otsima, tegema kokkuleppeid ja tihti on see keeruline.	JAH	JAH, üks laps väitis, et nägi kommipaberit maas
2.	Kas kõik teie lasteaia prügikastid on jäätmete liigiti kogumise võimalusega?	JAH	Jah, kasutame erinevaid prügikaste	Jah, kasutame erinevaid prügikaste
3.	Kas jäätmekaste on piisavalt ja need on õigetes kohtades?	JAH	JAH	JAH
4.	Kas jäätmekaste tühjendatakse piisava sagedusega?	JAH	JAH	JAH
5.	Kas jäätmekastides on õiged asjad?	Enamasti	Enamasti, aeg-ajalt vajab ülevaatamist ja selgitusi	enamasti on, vajab meeldetuletamist
Õuealal				
6.	Kas õu on prügist puhas?	JAH Töötajad (õpetajad ja õpetaja abid) jälgivad järjepidevalt õue puhtust ja korrastatust, olemas on prügikastid. Majaperenaine toimetab õuealal. Laste küsitlusest selgus, et 67% arvavad, et õu on prügist puhas. Lapsed on märganud, et pabereid lendab õuealale tuulega.	JAH, pidev järelevalve ja aeg-ajalt koristustalgud	JAH, aga mõne lapse sõnul on ta õues paberit maas näinud
7.	Kui leidsite prügi, siis kas see on pärit lasteaiast või väljastpoolt õueala?	Võimalikud on mõlemad variandid.	Võimalikud mõlemad variandid	Võimalikud on mõlemad variandid.
8.	Kas kõik teie lasteaia õueala prügikastid on jäätmete liigiti kogumise	Ei	Ei	Ei, arvame, et pole vajadust olnud.
9.	Kas jäätmekaste on õuealal piisavalt ja need on õigetes kohtades?	JAH Küsitleme töötajaid ja vajadusel muudame prügikastide asukohti ja arvu.	JAH	jah
10.	Kas jäätmekastid on kasutamiseks mugavad ja õige ehitusega (tuul ega linnud ei saa jäätmeid laiali pillutada, mitte liiga väikesed ega liiga suured)?	Õuealal on avatud kastid (tuul, linnud), aga käepärasem väikesel lapsel kasutada	Sama	SAMA
- Väljaspool lasteaeda**

11.	Kas lasteaia ümbruskond väljaspool oma territooriumi on tavaliselt puhas?	Üldjoontes on puhas. Nii kooliõpilased, lasteaia rühmad osalevad ka maailmakoristuspäeval jmt (samas naasetakse koristusretkelt ikka mingi koguse leitud prügiga).	JAH	JAH
12.	Kas ümbruskonnas on piisavalt prügikaste?	Pole hinnanud.	Pole hinnanud	JAH üldjuhul on, aga pole olnud vajadust hinnata
13.	Kas lasteaed teeb midagi, et aidata kogukonnal ümbrust puhtana hoida?	Lasteaia lapsed ja töötajad osalevad maailmakoristuspäeval, jäätmetekke vähendamise nädalal, lisaks võtavad rühmad oma matkaretkele kaasa kotikese, kuhu leitud prügi koguda.	JAH, osaleme maailmakoristuspäeval, õppekäikidel on alati prügikott kaasas	JAH, osaleme maailmakoristuspäeval, õppekäikidel on rühmadel prügikott kaasas

Üldine

14.	Kas lasteaial on jäätmete suhtes olemas selged põhimõtted?	JAH	JAH	JAH
15.	Kas lasteaiapere teab, milliseid probleeme põhjustab prügi keskkonnale ja elusloodusele?	JAH Keskkonna maskott Kasti-Kati on vastavat teemat põhjalikult käsitlenud jäätmetekke vähendamise nädalal ja rühmade õpetajad vastavalt rühma projektide teemadele. Prügi- teemat käsitleme süvendatult jäätmetekke vähendamise nädalal (lähtudes fookusteemast), kui jagame infot eneseharimiseks ja vastavaid e-linke ka töötajatele ja lapsevanematele.	JAH	JAH, oleme jaganud infot

Säästmine

16.	Kas õpetajad teevad kahepoolseid koopiaid?	JAH Oleme töötajatega sellest rääkinud, jälgime printimisel seadeid.	JAH, selgitame, tuletame meelde, jälgime.	JAH, tuletame meelde, jälgime.
17.	Kas alati kasutatakse ära paberi mõlemad küljed, enne kui see vanapaberi kasti pannakse?	JAH/EI Võimalusel taaskasutame teist poolt märkmeteks, joonistamiseks, meisterdamiseks	sama	JAH, võimalusel kasutame
18.	Kas lasteaia sündmustel on alati kasutuses korduvkasutatavad nõud?	Enne üritust räägime säästlikkuse seiskohalt läbi oma võimalused ning rakendame (meil on kodudest kokku kogutud taaskasutuskohviserviis, palume kodust joogitops kaasa võtta, kasutame plastmassist joogitops jne)	JAH	teadlikult jälgime

Taaskasutus

19.	Kas lasteaeda ostetakse ümbertöödeldud koopiapaberit?	JAH/ EI valdav osa kasutusel 4-tärni green star system-paber; EU Eolabel-märgisega, väiksem osa ka ümbertöödeldud koopiapaber. Vajab edaspidi ülevaatamist.	JAH/Ei, oleme ostnud mõlemat varianti. Teame, aga jälgime ka hindu.	osaliselt

20.	Kas tualettpaber ja paberkäterätid on ümbertöödeldud paberist?	Tualettpaber ei ole, aga paberläterätid on.	Sama	SAMA
21.	Kas te taaskasutate mingeid pakendeid rühmaruumis?	JAH Meisterdamisel on pakendid pidevalt taaskasutusel; tarbime pappkaste hoiukastide- või paberiprügikastidena	JAH	JAH
22.	Kas korraldate taaskasutuslaatu (mänguasjade, raamatute jms vahetamiseks või müügiks)?	JAH Eelmisel aastal oli töötajatele riiete taaskasutamise stange, kevadel mänguasjade ring, sügisel vanade lasteraamatute taaskasutusriiul (mitte laat! Müügiga ei tegele.)	JAH: raamatutaaskasutus	JAH, osaleme mänguasjavahetuskampanias
Ümbertöötlemine				
23.	Milliseid materjale/esemeid järgnevast te kogute ümbertöötlemiseks? Paber ja papp Pakendid (plast, metallpurgid, klaas) Biojäätmel Toit Patareid Elektroonika Toonerid	Kõik eelpool nimetatud.	kõik	Kõik eelpool nimetatud.
24.	Kas te kompostite biojäätmel ise?	Sel õppeaastal pole kompostikastid kasutusel, põhjus - JAH/EI, kompostrid on, aga kogu kolimine). Kevadel loome oma kompostimise põhimõtted ja alustame tegevusega aias.	JAH/EI, kompostrid on, aga kogu lasteaia biojäätmel ise ei komposti	kompostrid on, aga l/a kõiki biojäätmel ise ei komposti
25.	Kas kasutate lasteaia õppeaias komposti?	Õppeaed on kevadel 2024 loomisel.	JAH	JAH
26.	Kas toitlustajad/kokad kompostivad biojäätmel koos lasteaiaaga*?	Ei, biojäätmel lähevad biojäätmekasti.	Sama, mis eelmisel aastal	Ei, biojäätmel lähevad biojäätmekasti.
27.	Kas toitlustajad/kokad koguvad jättemel liigiti?	JAH	JAH	JAH
Teave				
28.	Kas lasteaiaapere teab, miks te üritate jättemeteket vähendada?	JAH	JAH	käsitlemel projektides eakohaselt. Arutelu käterätipaberi ja riidest käterätirulli kasutamise üle (jättemel ja hügieen?)
29.	Kas olete vaadelnud ja võrrelnud jättemeteket erinevatel kuudel ja aastatel?	JAH	JAH	JAH

30.	Kas õpetajad arutavad jäätmetekke andmeid lastega?	Põhimõtteid arutatakse, arvandmeid mitte	Arutatakse põhimõtteid	Arutatakse põhimõtteid
31.	Kas kõik lasteaias teavad, mis saab asjadest/materjalidest, mis töödeldakse ümber?	JAH/EI Jäätmetekke vähendamise nädalal käsitleme lastega antud teemat süvendatult. Töötajatele ja vanematele saadame temaatilisi infokirju.	JAH/EI. Olenevalt laste vanusest tutvustame.	JAH/EI Kõik kindlasti ei tea, olenevalt teemast tutvustame

TERVIS JA HEAOLU

1.	Kas lastel on võimalus iga päev puu- või aedvilja süüa?	JAH Igapäevane vahepala on puu- või aedvili, lisaks salatid erinevatel söögikordadel ja puu-/köögiviljalõigud lisandina toidukordadel.	JAH	JAH
2.	Kas vahepalaks pakutakse hooajalisi puu- ja aedvilju?	JAH, enamasti	JAH, enamasti	JAH, enamasti
3.	Kas lastel on võimalik oma arvamust avaldada, mis toite nad tahaksid süüa?	JAH Oleme selleteemalisi küsitlusi teinud, tervislikkuse seisukohalt ei anna küsimus edasiviivat infot.	JAH	Lapsed soovivad arvamust avaldada 100%, on veendunud, et nimetatakse tervislikke toite. Toimus toitumiskoolitus, kus ekspert T. Muiste soovitas lastelt nii mitte küsida, pigem pakkuda valikuid.
4.	Kas joogivesi on kogu päeva jooksul saadaval?	JAH	JAH	JAH
5.	Kas lapsed võivad igal ajal vett juua?	JAH	JAH	JAH
6.	Kas kõigil lastel on võimalik lasteaias (õppeaias, aknalaua vm) mingit toidutaime kasvatada ja seda süüa?	JAH Rühm otsustab oma projekti teemast lähtuvalt või on otsus üle-lasteaialine. Söögisaaits on järjepidevalt maitsetaimed lisandiks toidule.	JAH, rühmades ühiselt otsustatakse	JAH, rühmades tegeletakse
7.	Kas lasteaed kasutab keskkonnasõbralikke puhastusvahendeid?	u. 50%	sama	u.60%
8.	Kas lapsed käivad iga ilmaga õues?	JAH. Lähtuvalt ilmast valime sobiva õuesoleku aja pikkuse (v. a üksikud ekstreemsed ilmaolud). Lapsed on õues kolmel korral päevas: hommikuti võetakse lapsed õues vastu, ennelõunati on tgevused õues ja valdavalt saadetakse lapsed õhtuti koju õuest. Laste küsitlusest selgus, et 85% lastest meeldib õues mängida.	JAH	JAH
9.	Kas lapsed oskavad õigesti käsi pesta ja teevad seda? Kas rühmas on sealal kätepesuõpetus?	JAH. Rühmades on kätepesu õpetused ja seda tuletatakse järjepidevalt meelde.	JAH	jah, aga tuletame meelde

10.	Kas lastele meeldib lasteaias?	Laste küsitlusest selgus, et 70% vastanutest meeldib lasteaias käia.	Sel aastal laste küsitlust ei teinud.	80% vastanute väitel meeldib (Põhjendused - jalutamine, lõbus, ronimine, söögid, palju lapsi, õpetajad jälgivad korda, kullimäng jmt)
11.	Kui lapsel on mure, siis kas ta saab sellest kellelegi lasteaias rääkida?	JAH. Rühma õpetajad ja õpetaja abi julgustavad lapsi oma murest vm mõttest rääkima ja järjepidevalt arendame oskust/julgust abi küsida. Ka õpetame märkama ning märkame täiskavanutena ise.	JAH	JAH
12.	Kas lasteaia aknaid saab/ tohib avada rühmaruumi õhutamiseks?	JAH	JAH	JAH
13.	Kas lastega tehakse tunnis keskendumise, kohaloleku ja meelerahu saavutamise harjutusi?	JAH Kõik lasteaia õpetajad läbisid 2023 sügisel MTÜ Vaikuseminutid 14h koolituse, et vastavat metoodikat tegevustes rakendada.	JAH	jah. Täiendame võimalusi
14.	Kas õpetajad ja lapsevanemad on teadlikud mänguasjades jm materjalides sisalduda võivatest ohtlikest kemikaalidest ja oskavad neid tooteid vältida?	Ei peame vastava teemaga taaskord tegelema (varasemalt oleme seda puudutanud).	Ei. Teadlikkus on erinev	Ei, teadlikkus on erinev

GLBAALNE KODAKONDSUS

1.	Kas teie lasteaed teeb aktiivselt mõne teise maa lasteaiaiga koostööd?	Ei. Erasmus + projekt, millega ühinesime, ei saanud kahjuks rahastust. Arutame, kuidas järgmisel aastal jätkata.	Ei	ei (mõnel õpetajal huvi on, aga pole aega ega eestvõtjat)
2.	Kas lasteaiapere joob teed/kohvi, millel on õiglase kaubanduse märk peal?	Teel on, personali kohvil (Paulig uba) - ei ole.	Erinev	Erinev
3.	Kas lasteaias kasutatakse mingeid õiglase kaubanduse tooteid?	Pole jälginud	Mõningaid	Aeg-ajalt
4.	Kas teil käib külalisesinejaid, kes räägivad kohalikest või globaalprobleemidest?	Ei Sel aastal pole käinud (lapsed, personal). Kohalikest probleemidest räägib lasteaia juhtkond valla eri valdkonade töötajatega.	Ei, v.a kui käsitletakse teemat õppeprogrammides	Mõned, vastavalt projektidele, pigem käime õppekäikudel

5.	Kas olete mõelnud Eco-schools (Rohelise kooli) programmi tegevuste ülemaailmsest mõjust (näiteks kuidas mingi tegevus aitab teiste maade inimesi)?	JAH Vähesel määral. Kaudselt tuleb see mõju välja, kui personaliga arutlustes langetame "rohelisi" otsuseid. Lastele oleme näidanud fotosid ja filme teistest maadest, mõingatst sealsetest probleemidest (laste arusaamise piires) ning arutlenud, kuidas meie käitumine siin mõjutab kogu maailma olukorda - nn "vihmapiiskade" efekt.	JAH, oleneb rühma projekti teemadest ja laste vanusest	vastavalt projektide teemadele
6.	Kas teil on teistelt maadelt pärit õppevahendeid (näiteks rahvariideid, kunsti, muusikariistu)?	JAH Vähesel määral. Muusikatoas on mõningad teiste rahvaste pillid; Midride raamatukogus teiste rahvaste muinasjutud;	JAH, vähe	JAH, vähesel määral
7.	Kas lastele tutvustatakse teiste maade kombeid, õppetöös kasutatakse teiste maade jutte ja muusikat?	JAH Vähesel määral õppekava piires. Hetkel mitte süstemaatiliselt.	JAH lähtuvalt rühmade projektidest	JAH, lähtuvalt rühma laste koosseisust, projektide teemadest, õppekavast (üle 60% vastanud lastest mäletab, et on räägitud teistest maadest)
8.	Kas teil on peetud ülelasteaialisi üritusi, mis teadvustavad teiste maade mingit probleemi?	JAH Jäätmetekke vähendamise nädal (prügi), veepäev (joogivesi), maapäev (õhusaaste)	JAH	Jah, Maailmakoristuspäev ja üle-euroopaline jäätmetekke nädal
9.	Kas lasteaia menüüs on vahel teiste maade toite?	JAH	JAH	JAH
10.	Kas lasteaiapere tunneb kaupadel ära õiglase kaubanduse märgise?	Pole lähiajal hinnanud. Tegelesime mõned aastad tagasi, teema liigub järgmistesse aastatesse.	Lapsed mitte, täiskasvanute teadlikkus on erinev	Teadlikkus on erinev, Digimäng la seinale loodusnädalal

TRANSPORT

Lasteaiatee

1.	Kas enamik lapsi tuleb lasteaeda jala, jalgrattaga või ühistranspordiga?	Lähtuvalt meie lasteaia asukohast liiguvad kahjuks enamus peresid üle Luunja valla autoga. Alevis elavad lapsed tulevad jalgsi (või rattaga). Mõni üksik pere kasutab maaliinibussi.	Kõik variandid, valdavalt siiski autod - meie asukoha eripära.	Kõik variandid, valdavalt siiski autod - meie asukoha eripära.
2.	Kas lasteaia juures on piisava suurusega jalgrattamaja/parkla?	JAH/EI Jalgratate minimaalne hoiukoht on olemas. Teema on arutlusel.	JAH,hoiustamise võimalus on olemas, aga hetkel väike.	JAH,hoiustamise võimalus on olemas, aga hetkel väike.
3.	Kas lasteaias on jalgrattaga sõitma õppimise tunnind?	EI/JAH Lasteaias on kokku lepitud jalgrattaga sõidu päevad ja asukohad rühmadele, lisaks pumptracki kasutusajad. Nendel aegadel juhendavad lapsi rühmade õpetajad. Eraldi jalgrattaga sõidu õpet hetkel pole.	Sama, mis eelmisel aastal	Rühmade otsus koos lapsevanematega

4.	Kas autod pargivad lasteaia sissepääsust kaugemal?	JAH/Ei Suur autoparkla on õueala taga (kaugemal lasteaia hoonest), teine vanemate parkla asub hoonest veidi eemal kõrval, kõik vanemad sisenevad lasteaeda läbi õueala.	Sama, mis eelmisel aastal	SAMA
5.	Kas lasteaia parkla on jalakäijatele turvaline paik?	Hoolekogu pole probleemi tõstatanud, turvalisuse eest vastutab väljaspool õueala autoparklas lapsevanem.	Sama, mis eelmisel aastal	Lapsed - 30% lastest arvas, et pole päris turvaline
6.	Kas õpetajad jagavad võimalusel autosõite?	JAH vajadusel sõlmitakse omavahelisi kokkuleppeid.	JAH	JAH
7.	Kui lastele tullakse autoga järgi, kas ooteajal on auto mootor välja lülitatud?	JAH/Ei probleemi tõstatas sügisel hoolekogu, teema oli arutlusel laste nõukogus, koostöös suured plakatid värvatele. NB! Lasteaia ees parklas on elektriautode laadimisjaam	JAH, valdavalt	JAH, valdavalt
Tooted ja teenused				
8.	Kas mõni lasteaeda teenindav sõiduk kasutab kütuseks gaasi või elektrit?	Ei tea	Ei tea	JAH
9.	Kas vitamiinipausi puu- ja juurviljad on kohalikud tooted?	50%	Sama, mis eelmisel aastal	75%
10.	Kas tootlustaja püüab kasutada kohalikku toorainet?	JAH	JAH	JAH
11.	Kas lapsed eelistavad Eestis kasvatatud ja toodetud toitu?	Ei ole märganud, et lapsed teeks vahet	Sama, mis eelmisel aastal	Sama, mis eelmisel aastal
12.	Kas lasteaed väldib ostude tegemisel väikepakendites ja ülepakendatud tooteid?	JAH, kui vähegi võimalik	JAH	JAH
13.	Kas lasteaias õpetatakse toidu päritolu ja transpordi keskkonnamõjude kohta?	Ei hetkel pole seda teemat koolieelikutega käsitletud, väiksematele lastele pole teema sügavuti veel jõukohane. Liigub tulevikku.	Olenevalt rühma projektist on käsitletud vanemate lastega	Oleneb rühmade projekti teemast ja laste vanusest
TOIT				
1.	Kas lasteaia söökla kasutab kohalikku toorainet?	Enamasti	Enamasti	Enamasti
2.	Kas kasutate oma aias kasvatatud puu- või juurvilju, maitsetaimi?	Ei Roheaed on rajamisel. Kasutame oma, Luunja vallas asuva Grüne fee maitsetaimi ja kurki.	JAH	JAH
3.	Kas sööklas kasutatakse mahetoitu?	Ei	Arutelud käivad võimaluste üle	Aeg-ajalt (toorainet)

	Mitu korda nädalas pakutakse lasteaias lihavaba toitu?	1 kord, esmaspäevad on täiesti lihavabad	1x	1x
5.	Kas lapsed saavad toitu ise taldrikule tõsta või kui ei, siis paluda väiksemaid portsjone?	JAH Laste küsitlusest: 88% lastest vastasid, et saavad ise toitu taldrikule tõsta. Meie kindel põhimõte on, et kõik, mida laps suudab, teeb ta ise. Oleme loonud tingimused, et alates 4a tõstavad lapsed endile toitu. Õpetajad ja õpetaja abid otsustavad, kus on lastel abi vaja. Teema vajab aga järjepidevat jälgimist ja kohati personaalset meeldetuletamist.	JAH (v. a sõimed)	Lapsed - valdavalt saab, üks laps väitis, et vahepeal ei saa
6.	Kas toidujäätmed lähevad biojäätmekasti/kompostikasti?	JAH, osaliselt lähevad toidujäätmed biojätmete konteinerisse.	Sama, mis eelmisel aastal	Jah
7.	Kas toidujäätmed antakse edasi loomasöödaks?	JAH, üks osa toidujätmeid läheb kokkuleppel loomasöödaks (kohalikele)	Sama, mis eelmisel aastal	Jah
8.	Kas lasteaias ülejäänud toit annetakse (Toiduringluskapid, Toidupank vms)	Ei	Ei	Ei, aga oleme arutanud vajadust
9.	Kas lasteaiapere teab, mis saab toidujätmetest ja ülejäänud toidust?	Otseselt rääkinud ei ole, sest oleme valiku ees, kuidas hakkame toimetama.	Oleme arutanud koosolekutel	Oleme arutanud koosolekutel
10.	Kas kokad on kaasatud laste õppe- ja kasvatusprotsessi?	Ei	Ei	Ei
11.	Kas lasteaiapere teab toidutootmise ja keskkonnanohi omavahelisi seoseid?	Pole hinnanud	Pole hinnanud	Pole hinnanud
12.	Kas lasteaiapere tunneb kaupadel ära järgmised keskkonnamärgised: Eesti toidu mahemärk, EL mahemärgis, õiglase kaubanduse märgis?	Sel aastal pole hinnanud.	Pole hinnanud	Pole tegelenud, sel aastal on plaanis

ENERGIA

Küte

1.	Kas aknad ja ukсед on tihedad, tuuletõmbus puudub?	JAH	JAH	JAH
2.	Kas akende ees on kardinad/rulood/muud katted?	JAH. Meil on välirulood, lisaks magamistubades pimendavad rulood.	JAH	JAH

3.	Kui jah, siis kas need tõmmatakse ööseks ette, et vähendada soojuskadu?	Ei. Pole soojuskadu hinnanud.	Ei	Ei
4.	Kas ukсед ja aknad on alati kinni, kui maja köetakse?	JAH. Aknad avatakse vajadusel vaid ruumi lisaõhutamiseks.	JAH	JAH
5.	Kas radiaatorite taga on reflekteerivad paneelid?	Ei.	Ei	Ei
6.	Kas iga rühmaruumi temperatuuri saab reguleerida?	JAH	JAH	JAH
7.	Kas igas rühmaruumis on termomeeter?	JAH	JAH	JAH
8.	Kas kraanivesi on paraja soojusega, mitte liiga kuum?	JAH	JAH	JAH
9.	Kas soojaveetorud on korralikult isoleeritud?	JAH	JAH	JAH
10.	Kas maja katus ja seinad on soojustatud, et vältida soojakadu?	JAH, maja läbis täisrenoveerimise ja on soojustatud.	JAH	JAH
11.	Kas lasteaiapere teab, millega köetakse lasteaiamaja ja millised keskkonnamõjud selle küteliigiga kaasnevad?	Ei	Ei	Ei
Elekter				
12.	Kas lasteaias kasutatakse taastuvenergiat, kas ostes rohelist elektrit või tootes seda ise (nt päikesepaneelid)?	Lasteaia katusel on päikesepaneelid.	Sama, mis eelmisel aastal	JAH, päikesepaneelid
13.	Kas tühjades ruumides on valgustus alati välja lülitatud?	JAH	JAH	JAH, tuletame meelde
14.	Kas harvem kasutatavates ruumides on kasutusel liikumisanduritega valgustus?	JAH, kohati on.	JAH, kohati on.	JAH, kohati on.
15.	Kas lambid kustutatakse kohe, kui väljas on piisavalt valgust?	JAH	JAH	JAH

16.	Kas valgustus töötab ainult ajal, mil see on vajalik?	JAH. Majas on kokkulepe, et kustutame tuled, kui väljas on piisavalt valgust. Laste küsitlusest selgus, et 67% lastest on märganud, et ilma vajaduseta meil tuled ei põle.	JAH, valdavalt	Lapsed - 20% vastanutest on märganud, et näiteks vannituppa jääb tuli põlema. Tegeleme meeldetuletustega JAH. Majas on kokkulepe, et kustutame tuled, kui väljas on piisavalt valgust.
17.	Kas lasteaias on kasutusel LED pirnid/lambid?	JAH	JAH	JAH
18.	Kas lambid ja lambikuplid on puhtad?	JAH	JAH	JAH
19.	Kas aknad on puhtad?	JAH vajadusel pestakse aknaid järjepidevalt.	JAH	JAH, Pestakse regulaarselt
20.	Kas elektroonilised seadmed on välja lülitatud, kui neid ei kasutata?	JAH. Seadmed on kas välja lülitatud või unerežiimis.	JAH	JAH. Seadmed on kas välja lülitatud või unerežiimis.
21.	Kui arvutid jäetakse ööseks sisse, siis kas nende kuvarid on välja lülitatud?	JAH.	JAH	JAH
22.	Kas koopiaimasinad jms lülitatakse välja, kui neid ei kasutata?	Koopiamasin on unerežiimis.	Sama, mis eelmisel aastal	unerežiimis
23.	Kas lasteaiapere teab, kas lasteaias kasutatav elekter on fossiilsetest või taastuvatest allikatest ja millised keskkonnamõjud selle kütteliigiga kaasnevad?	Pole hinnanud. Hetkel personaliga sügavuti pole teemat käsitletud. Lastele on see mitte eakohane.	Sama, mis eelmisel aastal	pole uurinud
Üldine				
24.	Kas lasteaiapere teab, kuidas energiasääst aitab meie planeeti?	Energiasäästu vajadusest oleme rääkinud, aga ülisuures plaanis (planeedi päästmine) veel mitte.	Eakohane teemakäsitlus	Eakohane teemakäsitlus
25.	Kas keegi lasteaias jälgib regulaarselt, kui palju energiat kulutatakse?	JAH	JAH	JAH
26.	Kas lasteaed on uurinud alternatiivenergia kasutamise võimalust?	Kasutame - päikeseenergia	JAH	JAH, kasutame päikeseenergia
27.	Kas lasteaiapere teab, kui palju energiat	Ei	Olemas elektrienergia arvestus	Olemas elektrienergia arvestus, tegeleb maj juht, terve lasteaia töötajate ja lastega pole vajalikuks pidanud infot jagada
28.	Kas lasteaiapere teab digiprügi vähendamise ja vältimise võimalusi?	Iga-aastaselt digikoristuspäeval jagame täiskasvanutele vastavt infot ja kutsume üles osalema. Digikoristuses. Võimetekohaselt räägime teemast ka vanemate lastega (5-7a).	JAH, digikoristusnädalal teavitame, hindame, teadlikkus on kasvanud	JAH, koostöös haridustehnoloogiga tegeleme, digikoristusnädalal teavitame laiemalt

29. Kas võtate osa Rohelise kooli võrgustiku digiprügi kampaaniast? JAH Sel aastal vähesel määral JAH, plaanis on

VESI

1.	Kas lasteaias on tilkuvaid kraane?	EI	EI	EI
2.	Kas lapsed panevad alati kraani pärast kasutamist täielikult kinni?	JAH. Vastav info on antud õpetajatele , lisaks on ka fotomaterjal meeldetuletamiseks rühmades. Vajalik on järjepidev meeldetuletus	JAH. Vastav info on antud õpetajatele , lisaks on ka fotomaterjal meeldetuletamiseks rühmades. Vajalik on järjepidev meeldetuletus	JAH, sama
3.	Kas lapsed saavad juua kraanivett?	JAH.	JAH	JAH
4.	Kas lasteaias on halvasti töötavaid WC-loputuskaste	EI	EI	EI
5.	Kas tualettpotid on kahesüsteemsed?
<i>Kui ei, siis mida olete teinud vee säästmiseks?</i>	JAH	JAH	JAH
6.	Kas kogute lillede kastmiseks vihmavett?	Hetkel mitte, varasemalt oli süsteem õuesõppemaja küljes. Peale renoveerimist pole veel jõudnud. Kevadel 2024 roheaiaga seonduvalt teostame.	JAH	JAH
7.	Kas keegi jälgib, kui palju vett kasutatakse/hoitakse kokku?	JAH	JAH	JAH
8.	Kas olete vaadelnud ja võrrelnud veekulu erinevatel aastatel?	JAH	JAH	JAH
9.	Kas lapsed teavad, kust tuleb kraanivesi ja mis saab kasutatud veest (näiteks on tehtud õppekäik veepuhastusjaama)?	JAH, toimusid vanemate rühmade õppekäigud Luunja veepuhastusjaama.	Oleneb vanusest, sel aastal ei toimunud õppekäiku	plaanis on õppekäigud
10.	Kas lasteaiapere teab, miks on kraanivett	Pole hinnanud. Tegeleme.	Pole hinnanud.	Suunamisel jõuavad mõistmisele, vajab arutelusid.
11.	Kas lapsed saavad teada teiste piirkondade veeprobleemidest?	JAH. Keskkonnamaskoti plaanis.	JAH/EI, käsitletakse lähtuvalt rühmade projektiteemadest aegajalt.	Oleneb vanusest ja rühma teemakäsitlusest. On plaanis arutleda.

12.	Kas kõik mõistavad, miks on magevee säästmine vajalik? (Mõttele ka energiale, mis on vajalik vee puhastamiseks)	Pole hinnanud. Tegeleme.	Pole mõõtnud, eakohasus!	Kõiki pole küsitlenud, lastega käsitleme eakohaselt
13.	Kas õppetöös käsitletakse vee ja eluslooc JAH. Õppekava piires.		JAH	JAH, õppekava piires

KLIIMAMUUTUSED

1.	Kas lasteaiapere teab kliimamuutuste põhjuseid?	Täiskasvanuid pole hinnanud. Varasemalt oleme saatnud teemakohaseid infomaterjale silmaringi laiendamiseks. Lastega tegevustes pole mõiste kliimamuutus veel eakohane, aga kaudselt oleme arutlenud (õhu saaste jmt).	Sama, mis eelmisel aastal	Pole kõigi teadmisi hinnanud
2.	Kas teie lasteaed on liitunud Taimse Teisipäeva programmiga?	JAH	JAH	JAH
3.	Kas kasutate peenarde väetamisel sünteetiliste väetiste asemel (oma aias valmistatud) komposti?	Roheaed ja kompostimisvõimalused on rajamisel.	JAH	JAH
4.	Kas lastel ja õpetajatel on soovitatud teha järgmist, et kahandada nende kliimamuutusteni viivaid tegureid:			
	Tulla lasteaeda jala, rattaga või ühistranspordiga	Oleme arutlenud, aga meie valla tingimustes (pered elavad valla erinevates küldes) on see VÄGA keeruline.	Sama, mis eelmisel aastal	Oleme arutlenud, aga meie valla tingimustes (pered elavad valla erinevates küldes) on see VÄGA keeruline.
	Kasutada ümbertöödeldud materjalist tehtud paberit	Võtame teema arutlusele.	Võimaluste piires JAH	Võimaluste piires JAH
	Säästa paberit (näiteks kasutada mõlemat külge)	JAH.	JAH	JAH
	Viia esemeid ümbertöötlusse	JAH	JAH	JAH
	Süüa vähem liha	JAH	JAH	JAH
	Kasutada energiat säästvaid lambipirn	JAH.	JAH	JAH
5.	Kas lasteaed võtab osa energiasäästu kampaaniatest?	EI	EI	EI